

ЗАРУБІЖНІ МОДЕЛІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Богашико О.Л., канд. екон. наук, доцент

*Навчально-науковий інститут економіки та бізнес-освіти
Уманський державний педагогічний університет ім. П. Тичини*

У сучасному світі бухгалтерський облік – це формування систематизованої інформації про об'єкти та створення на її основі бухгалтерської (фінансової) звітності. Така інформація необхідна всім зацікавленим особам. Але не завжди принципи складання бухгалтерської звітності збігаються в силу того, що на ці принципи впливають економічні, соціальні, культурні, політичні чинники, які і формують в сукупності систему бухгалтерського обліку в певній країні і національні принципи складання звітності.

Більшість експертів в області бухгалтерського обліку схильні вважати, що у світі не існує і двох країн з ідентичними системами обліку. І хоча всі країни світу використовують метод ведення бухгалтерського обліку, при якому дані відображаються, як мінімум, на двох бухгалтерських рахунках, утворюючи, тим самим, бухгалтерську проводку, проте, пояснюють і застосовують вони даний метод по-різному [1]. Але, все ж, країни зі схожими принципами ведення бухгалтерського обліку об'єднують в певні моделі обліку.

Виділяють наступні основні моделі бухгалтерського обліку:

- англо-американську;
- континентальну;
- південноамериканську;
- інтернаціональну;
- ісламську.

Розглянемо характеристики кожної з цих моделей.

Засновниками англо-американської моделі є такі країни як Великобританія, США і Голландія. Дана модель

ґрунтується на інтересах інвесторів і кредиторів, оскільки в цих країнах активно розвивається акціонерна форма капіталу – компанії є учасниками ринку цінних паперів, що змушує організації представляти об'єктивну інформацію про своє фінансове становище.

Основне завдання даної моделі – забезпечення інтересів інвесторів і кредиторів при мінімальному втручанні держави в систему формування даних бухгалтерського обліку. У тих країнах, в яких використовується англо-американська модель, стандарти розробляються громадськими професійними організаціями.

До країн з англо-американською моделлю обліку відносяться: Австралія, Багами, Барбадос, Великобританія, Венесуела, Гонконг, Домініканська Республіка, Замбія, Зімбабве, Ізраїль, Індія, Індонезія, Ірландія, Канада, Кіпр, Колумбія, Малайзія, Мексика, Нігерія, Нідерланди, Нова Зеландія, Пакистан, Панама, Пуерто-Ріко, Сінгапур, США, Тринідад і Тобаго, Уганда, Фіджі, Філіппіни, Центрально-американські країни, ПАР, Ямайка та інші країни [3, с. 7].

Відмінною рисою континентальної моделі бухгалтерського обліку є високий ступінь втручання держави в систему обліку в організаціях. Весь облік в таких країнах регламентується державою: держава розробляє принципи і норми, обов'язкові для використання організаціями. На відміну від англо-американської моделі, в якій ринок цінних паперів дуже впливає на систему обліку, континентальна модель характеризується сильним впливом податкового законодавства.

Основними користувачами бухгалтерської звітності в континентальній моделі є держава і банки. Така висока роль держави обумовлена історичним аспектом – багатовікова традиція централізації управління і прагнення підприємців заручитися підтримкою держави. З цього випливає,

що система обліку в континентальній моделі, перш за все, орієнтована на задоволення потреб держави.

Дану модель використовують такі країни: Австрія, Німеччина, Данія, Іспанія, Італія, Франція, Швейцарія та інші.

Американська модель обліку характеризується тим, що показники звітності коригуються з урахуванням загального рівня цін, оскільки на формування бухгалтерського обліку вплинули інфляційні процеси. Для того щоб показники звітності відбивалися найбільш вірогідно, застосовується поправка на інфляцію. Таке коригування звітності орієнтована на інтереси держави, яке має потреби у виконанні дохідної частини бюджету.

У даній моделі використовується міжнаціональний план рахунків, завдяки якому звітність є прозорою і є можливість зіставити дані бухгалтерського обліку до міжнародних стандартів.

Країни, які використовують дану модель, це Аргентина, Бразилія, Уругвай, Парагвай, Еквадор та інші.

Інтернаціональна модель обліку почала розвиватися, внаслідок активного росту міждержавних господарських зв'язків. Така модель дає можливість зіставляти дані звітності, складеної в різних країнах, а значить, здатна задовольняти інформаційні потреби інвесторів, держави та інших користувачів. Але, на жаль, не всі підприємства можуть похвалитися тим, що їх звітність складається відповідно до міжнародних стандартів ведення бухгалтерського обліку.

Протягом тривалого часу ведеться об'єднання принципів різних країн, для того, щоб задовольнити інтереси міжнародних учасників ринку. Основна мета інтернаціональної моделі – це розробка загальних стандартів, які будуть зрозумілі користувачам різних країн.

Процес об'єднання стандартів зробить звітність більш прозорою і зрозумілою для всіх користувачів бухгалтерсь-

кої звітності й дозволить їм приймати найбільш ефективні рішення. Але слід зазначити, що будь-яка зміна системи обліку вимагає як тимчасових, так і фінансових витрат. Важливо зіставити ці витрати з тими економічними вигодами, які організація отримає завдяки переходу на міжнародні стандарти обліку.

Ісламська модель, на відміну від інших моделей, ґрунтується на релігійному підґрунті. Нормативне регулювання ісламського бухгалтерського обліку відрізняється від інших моделей тим, що в ній домінує релігійний фактор, який поглиблює і розвиває закладену в Корані систему людських цінностей [2, с. 57]. Це виражається в тому, що принципи обліку забезпечують рівновагу між духовними потребами і матеріальними.

З економічної точки зору, головним елементом даної моделі є заборона на спекулятивний дохід і на ряд видів діяльності.

Таким чином, ми розглянули основні моделі бухгалтерського обліку в різних країнах. У висновку важливо відзначити те, що в силу того, що нині, бухгалтерський облік прагне до об'єднання стандартів, велике число країн намагаються зблизити правила обліку в організаціях, тим самим приводячи принципи бухгалтерського обліку до єдиних стандартів.

Перелік посилань:

1. Богашко О. Л. Перспективи розвитку інформаційних систем і технологій бухгалтерського обліку. *Проблеми обліку, аудиту, аналізу та оподаткування в умовах глобалізації економіки* : матеріали II Всеукр. наук.-практ. інтернет-конференції, 25 лютого 2019 р. Кривий Ріг : ДонНУЕТ, 2019. С. 295–299.

2. Гріцишен Д. А. Регулювання бухгалтерського обліку в мусульманських країнах. *Міжнародний бухгалтерський облік*. 2011. № 15. С. 56–59.

3. Жарикова Л. А. Бухгалтерський облік і звітність в зарубіжних країнах : навч. посібник. Тамбов, 2008. 160 с.